

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Rationes naturales afferuntur. Memb. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

DISPUTATIO III

Libertas humani arbitrij demonstratur.

VT sit hæc tota disputatio magis perspicua & grata, in quatuor sequentia membra diuidetur.

MEMBRUM I.

Rationes naturales afferuntur.

Demonstrandum est, libertatem arbitrij nobis inesse. Atque ut à rationibus luminis naturæ innitentibus ordiamur, sanè quando non aliud esset argumentum, quàm experientia ipsa, qua quivis in seipso deprehendit in potestate sua esse, stare vel sedere, deambulare potius in hanc, quàm in illam partem, & oblati occasionebus consentire peccato, aut non consentire, vel etiam illud respicere, porrigere eleemosynam pauperi petenti, aut eâ non porrigere, dolere de peccatis, quando diuinitus emollitur, atque adiuuatur, aut à dolore cessare, cogitationemque ad alia diuertere, infans mentis esset tollere ab hominibus libertatem arbitrij, de qua est sermo: Neque minus stultum esset fidem habere, ei qui contra experimentum ipsum libertatem arbitrij impugnare contenderet, quàm si quis, alio persuadente papyrus ante oculos positam non esse candidam, id in animum induceret: cum non minus illud, quàm hoc, evidens nobis sit, experientiaque ipsa compertum ac exploratum. Quare aduersus negantes libertatem arbitrij, non rationibus, sed cruciatibus esset agendum, ut rectè Scotus in primo distinctione 39. ait. Essent namque huiusmodi homines verberibus afficiendi, aut igne torquendi, quousque confiterentur, non minus in nostra potestate esse à cruciatu cessare, quàm cruciatum inferre. Conquerentibusque illis de nobis, respondendum esset. *Quid de nobis conquerimini? cum vos ipsi profiteamini, non esse aliud in potestate nostra, quàm quod facimus?*

Est præterea error hic, non solum in naturam humanam ignominiosus: quippe cum pares nos ea in parte bellis faciat, quæ liberum usum suarum actionum non habent: sed etiam in Deum ipsum blasphemus. Etenim si in nobis non est libertas arbitrij, & (quod peius est) si Deus in nobis, sine nobis efficienter concurreribus, operatur peccata (quam blasphemiam non horret Lutherus affirmare) quid quaeso de nobis conqueritur Deus? aut qua ratione iuste punit in nobis, quod in nostra potestate situm non est aliter facere, quàm faciamus? Conqueratur potius de seipso, qui ita res disposuit, ut necessario, atque inuitabiliter eo modo essent euentura, neque in nos culpam reiciat. *Quis namque (ut Chrysostomus homilia sexagesima in Matthæum probe argumentatur) iure obiurgat, aut punit seruum pro eo quod non potuit ullaratione euitare? Ut nemo enim iuste improperat cæco nato, sed magis (ut Aristoteles ait) miseretur, idque propterea quod in potestate illius non fuerit cœcitate impedire: ita nemo iuste vituperare, & multo minus punire potest opus, quod in potestate operantis non fuit declinare. id quod Chrysostomus etiam loco citato de seruo ægroti, qui, quod facere iubetur, nulla ratione præstare poterat, affirmat. Vnde Damascenus secundo libro fidei orthodoxæ capite septimo. *Quod ex necessitate, inquit, fit, neque vitium neque vitium est. Si tamen neque vitium neque virtutem possidemus, neque laudibus & coronis, neque vituperationibus, & punitionibus, sumus digni.**

A Inuenietur autem Deus iniustus his bona, illis verò tribulationes tribuens. Et Augustinus de vera religione capite decimo tertio. *Defectus, inquit, qui peccatum vocatur, si tamquam febris inuitum occuparet, vellet iniusta pena videretur, qua peccatum consequitur, & que damnatio nuncupatur. Et capite decimo quarto, si non voluntate (id est, non liberè ita ut in potestate nostra fuerit illud vitare, ut paulò antea præmiserat) malè faciamus, nemo obiurgandus est omnino, aut monendus. Quibus sublati, Christiana lex & disciplina omnis religionis auferatur necesse est. Voluntate ergo peccatur, & quoniam peccari non dubium est, neque hoc quidem dubitandum video, habere animas liberum voluntatis arbitrium. Tales enim seruos suos meliores esse Deus iudicauit si ei seruirent liberè: quod nullo modo fieri posset, si non voluntate, sed necessitate seruirent. Et sermone 61. de tempore. *Neque impossibile aliquid potuit Deus imperare, quia iustus est, neque damnandus est hominem pro eo quod non potuit vitare, quia pius est.**

Adde contradictionem esse, opus à libero arbitrio non emanans peccatum nuncupare: ut enim Augustinus de vera religione capite decimo quarto & alibi sæpè affirmat, *vsque adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium: & hoc quidem, inquit, manifestum est, ut nulla hinc doctorum paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat: quare hoc negandum est peccatum committi, aut sciendum est voluntate committi.* Hæc Augustinus. Et continuo subiugit verba qua paulò ante ex eodem capite retulimus. Quare sit, ut ex doctorum, indoctorumque sententia, communive hominum sensu, peccatum ad eam suapte natura vendicet sibi rationem voluntarij, ut si voluntarium non sit, peccatum non sit. Sin minus opera dormientium, puerorum, amentium, & phreneticorum, imò & belluarum, ut crudelitas Leonis, Tigris, aut Lupi, peccata nuncupentur, & à Deo optimo maximo puniantur, quo quid stultius potest affirmari? Profectò si in nobis non est libertas arbitrij, in potestateque nostra non est vitare quæ facimus, nescio quàm verè dixisset Christus Ioannis decimo quinto, *Si non venissem & locutus es non fuisset peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo: cum in promptu hanc haberet optimam & legitimam excusationem, Domine, penes me aliud non fuit, cum tu scias me hoc vitare non potuisse.* Neque video qua ratione conuicturus sit peccatores in die iudicij, si in eis non est libertas arbitrij: quin potius ipse crudelitatis & iniustitiæ coarguetur, quòd ut culpam punire velit, quod in se nullam habet rationem culpæ. *Si non est gratia, inquit, Diuus Augustinus Epistola quadragesima sexta, quomodo Deus saluat mundum? Et si non est liberum arbitrium, quomodo Deus iudicat mundum? Tam manifestus est hic error, vel potius dementia Lutheri, ut vel ex hoc vno conuictore liceat, quanta cæceris ipsius erroribus fides habenda sit. Neque enim spiritu Dei agitur, qui hunc alioquin huic similes errores asseuerate non formidat. Quòd si de nobis forte conquererentur Lutherani, quod peruersa ipsorum dogmata non amplectamur, vrbane respondendum esset, quid de nobis conquerimini, & non potius de Deo: cum vos ipsi profiteamini, id in nostra non esse potestate.*

F Liberum arbitrium nobis inesse præclari quique philosophi naturæ lumine, experientiaque ipsa ducti (ut etiam aduersarij nostri consentunt) docuerunt. Ac præter Platonem, & Stoicos, qui ea ratione actiones humanas fato subici negauerunt, quòd in potestate liberi arbitrij nostri esse eas exercere, vel non exercere, aut hoc potius quàm contrarium eligere,

D. Augustini sententia vltima.

Philosophi testimonio arbitrij liberum esse confirmatur.

eligere, vt disputatione prima dictum est, & de Platone affirmat Gregorius Nyfenus libro 6. Philosophiae capite quarto, de Stoicis verò Augustinus quinto de Ciuitate Dei cap. 10. Aristoteles in libris Ethicorum passim liberum arbitrium astruit, eatenusque censet aliquod opus virtutis, aut vitij esse, vituperioque, aut laude dignum; quatenus in potestate nostra est illud efficere aut omittere. Eaque ratione i. Ethicorum capite primo & sequentibus vsque ad quintum de voluntario, & de electione disputat, electionemque docet esse eorum qua eligere, aut non eligere possumus, vniunque pro arbitratu proponere alteri. Et capite quinto docet, opera virtutum ac vitiorum illo modo in nostra esse potestate, eaque ratione in nobis situm esse probos, aut improbos fieri, & idcirco virtutem laudi, vitium verò vituperio nobis iure tribui.

MEMBRUM II.

Idem testimonij Scriptura ostenditur.

Verum ad testimonia Scripturarum accedamus, competumque erit haereticis libertatem arbitrij negates in media luce caecitate, vel potius veritatem ab ipsis compertam & exploratam, malitia stultioque feditiosis negare.

Genes. 4. Dixit Dominus ad Cain: Nonne si bene egeris, recipies: si autem male, statim in foribus peccatum tuum aderit: sed sub te erit appetitus eius (peccati scilicet) & tu dominaberis illius (appetitus videlicet, quo in peccatum propendes ac holeris) Nescio quod clarius testimonium desiderari possit in confirmationem liberi arbitrij.

Ecclesiastici 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilij sui: adiecit mandata, & praecepta sua. Si volueris mandata seruare, conferuabunt te. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrigere manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, datur illi. Neque satisfaciens, si quis dicat, testimonium hoc loqui de homine in statu innocentia. Tum quia facultas liberi arbitrij, si in homine concedenda sit, est facultas naturalis illi à natura insita: naturalia autem remanserunt in homine post lapsum: tamen debilitata, & magis infirma ad operandum, quam essent dum iustitia originali erant suffulta, vt in nostra Concordia ostensum est. Tum vel maxime, quoniam in eo testimonio sermo est cum homine post naturam lapsam, illisque verbis docetur, in ipso esse libertatem arbitrij, per ipsumque stare, quo minus sapientiam, donum Spiritus sancti, compararet, vt ex antecedentibus, & ex ipsis verbis citatis, satis est manifestum. Neque intuenti potest esse dubium eo in loco doceri, homini post naturam lapsam inesse libertatem arbitrij.

Deuteronomij 30. filiis Israël dicitur: Mandatum, quod ego praecipio tibi, non supra te est. Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo vitam & bonum, & e contrario mortem & malum: testes inuoco hodie caelum & terram, quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem: elige ergo vitam, vt viuas, &c. Quibus verbis aperitissime docetur, libertatem arbitrij inesse hominibus post naturam lapsam: electio namque, atque optio è duobus pro arbitratu ad libertatem arbitrij spectat.

Iosue vltimo: Optio vobis datur. Eligite hodie, quod placet, cui seruire potissimum debeatis. 2. Regum 24. Dicitur est ad Dauid per Gad Prophetam. Trium tibi datur optio, elige vnum, quod volueris, ex his, vt faciam tibi. Et infra: Nunc ergo delibera, & vide quem ro-

A spondeam ei, qui me misit, sermonem. Ecclesiastici 31. inter laudes iusti computatur. Qui potuit transgredi, & non est transgressus, & facere mala, & non fecit.

Jeremia 8. Eligent magis mortem, quam vitam, omnes qui residui fuerint de cognatione hac pessima. Et infra: Dices ad eos, Haec dicit Dominus. Numquid, qui cecidit, non resurget? Et qui auersus est, non reuertetur? Quare ergo auersus est populus iste auersione contentiosa? Quibus verbis conqueritur Deus de filiis Israël, quod per ipsos stet, ne conuertantur. Et cap. 29. Sta in atrio domus Domini, & loqueris ad omnes ciuitates Iuda vniuersos sermones, quos ego mandavi tibi, vt loquereris ad eos, noli subtrahere verbum: si forte audiant, & conuertantur vnusquisque à via sua mala, & poeniteat me mali, quod cogito facere eis propter malitiam studiorum eorum. Quibus etiam verbis aperte libertas arbitrij statuitur, vt etiam vocante Deo, atque praesto existente ad opitulandum, peccatores conuertantur.

Zacharia 1. Conuertimini ad me, & conuertar ad vos. Ne sitis sicut Patres vestri, ad quos clamabant Propheta priores dicentes, haec dicit Dominus: conuertimini de vestris viis malis, & non audierunt. Vbi etiam idem habetur.

Ezechielis 18. Proiicite à vobis omnes prauaricationes vestras, quibus prauaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum: & quare moriemini domus Israël? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite. Antea verò dixerat. Si impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, &c. In iustitia sua, quam operatus est, viuet. Ex quibus verbis manifestissime patet, in nobis esse libertatem, vt ad Deum conuertamur, per nosque stare, Deumque paratum esse ad auxilium ad id necessarium praestandum.

Idemque patet ex ceteris admonitionibus, & cohortationibus ad poenitentiam, quae passim in Scriptura sacra habentur. Matthaei 23. Quos volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluisti: id est, per te stetit, quae, cum velle posses, noluisti. i. ad Timotheum cap. 2. Qui omnes homines vult saluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Cuius legitima interpretatio est, secundum voluntatem Dei conditionatam, si scilicet per ipsos non stetit: Apocalypsis tertio. Saadeo tibi emere à me aurum ignitum, probatum, vt locuples fias: suatio verò ad eum est, in cuius potestate est emere (Deo adiuuante) aut non emere. Et infra: Ecce sto ad ostium, & pulso. Si quis aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum. Vbi clare docetur, Deum praesto esse, tum ad intrandum in corda nostra, tum etiam ad ferendam opem sibi ostium aperientibus, saepeque pulsare per inspirationes, & motiones internas, in nostraque potestate situm esse aperire (ipso coadiuuante) aut non aperire.

Ioannis 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri. Matthaei 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Vbi nostrae optioni relinquitur, velle, aut nolle ingredi, & seruare aut non seruare mandata. i. ad Corinth. 7.

F Qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis. Ad Phil. Sine consilio tuo nihil volui facere, vt ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium. Psalmi 118. Voluntaria oris mei beneplacita fac Domine. Et rursus: Anima mea in manibus meis semper, id est, in potestate mei liberi arbitrij, vt perdam eam, aut eandem à te adiutus seruem. Exponi & optime potest, de periculo vitae corporis Dauidis.

Isaie 5. de vinea domus Israël, Et expectaui vt faceret vinas, & fecit labruscas. Si omnia ex necessitate euenissent,

Genes. 4.

Ecclesi. 15.

Deut. 30.

Iosue vlt.

Jeremia 8.

Ezech. 18.

Matth. 15.

1. Tim. 2.

Apoc. 3.

Ioan. 1.

Matth. 19.

1. Cor. 7.

Isaie 5.